

Angol kiegészítendő kérdések dallamszerkezete egy kutatás tükrében

Hires Clark Emőke

A kiegészítendő kérdésekkel kapcsolatban gazdag szakirodalom áll rendelkezésünkre (O'Connor és Arnold 1973, Taylor 1993, Bartels 1999, stb.) Jelen empirikus vizsgálatnak a vázát az angol kiegészítendő kérdések dallamszerkezetének behatóbb tanulmányozása alkotta és a nem-anyanyelvű beszélők „helyesnek” tartott formáktól való eltérése képezte a vizsgálat tárgyát. Ismeretes, hogy Varga László 1975-ben megjelentette *“A Contrastive Analysis of English and Hungarian Sentence Prosody”* című munkáját, melyben hipotéziseket fogalmazott meg adott kérdéstípusok dallamszerkezetével kapcsolatban nem-anyanyelvi közlők esetében. Következtetése az volt, hogy bizonyos esetekben az anyanyelv, a Magyar, megerősítő jelleggel hat, hiszen egyes kérdések esetében az angol és a magyar hasonló hanglejtési tipológiai kategóriába sorolhatók; azonban más esetekben, éppen az anyanyelv eltérő mivoltából kiindulva, az angol mondatok közlésénél eltérés fedezhető fel a „helyesnek” tartott dallamszerkezettől. Mivel empirikus kutatás ezzel a témakörrel kapcsolatban számunkra ismeretlen, arra a kérdésre keresnénk a választ, hogy a Varga által tett jóslatok helyesnek bizonyulnak-e az általunk vizsgált magyar anyanyelvi adatközlők esetében.

A vizsgálat anyaga és módszere:

A vizsgálatban 7 kiegészítendő kérdés dallamszerkezetét vizsgáltuk, és ezen kérdések az eldöntendő kérdések egy-egy altípusát alkották. A korpusz párbeszédekből épül fel, melyet két személy valósított meg: az interjú készítője és 20 angol ill. 20 magyar anyanyelvi közlő (a magyar anyanyelvi közlők esetünkben kárpátaljai angolszakos főiskolás hallgatók voltak, akik anyanyelve a magyar és nem beszélnek az államnyelvet, az Ukránt). A párbeszédok szituációs természetéből adódott, hogy a hangmintákat mondatokra bontottuk, a hosszúságukat egy adott mondathoz igazítottuk, majd ezen mondatok hangmagassága és intenzivitása került kimutatásra a Praat program 4.3-as verziójában. Az így kapott adatok feldolgozása Excel táblázatokban történt. Végezetül egy átlaggörbét kaptunk, amely megadta az átlag hangmagasságot (Hz) és intenzitást (dB) egy adott eldöntendő kérdésnek, így a görbénk egymásra vetített hanganyagok átlagát alkotja.

Eredmények:

Az eredmények kimutatásakor arra a következtetésre juthattunk, hogy a Varga László által tett feltételezések egy bizonyos része valóban igaznak bizonyult, mint például a meglepett visszhang kérdésekkel kapcsolatban megfogalmazott hipotézise. Azonban az esetek egy másik felében eltérő dallamkaraktert véltünk felfedezni ahhoz képest, amit Varga megjósolt.

Összegzés:

Az általunk gyűjtött anyag sok további elemzési lehetőséget rejt magában, hisz az említett 7 kiegészítendő kérdés mellett, tartalmaz 7 eldöntendő kérdést is, melyek elemzése során további érdekes adathoz juthattunk. További adataink állnak rendelkezésünkre azon adatközlőink interjúiból, akik anyanyelvük és az angol mellett folyékonyan beszélnek ukránul, ill. olyan interjúalanyoktól, akik anyanyelve az ukrán. Egy későbbi tanulmány éppen ezen adatközlők által nyújtott párbeszédet szeretné behatóbban elemezni.

Hivatkozások:

O'Connor, J. D. & Arnold, G. F. 1973. The intonation of colloquial English. London: Longman.

Taylor D. S. 1993. Intonation and accent in English: What teachers need to know. *International Review Of Applied Linguistics*, 31, 3-21.

Varga, L. 1975. *A Contrastive Analysis of English and Hungarian Sentence Prosody*. Budapest: Linguistic Institute of the Hungarian Academy of Sciences and Centre for Applied Linguistics.